

Tredie Afsnit.

Patronatsforholdet til Frue Kirke.

1. Forslag til Lov om Ordningen af de kirkelige Forhold i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg.

Under 20de Juni 1892 begjærede *Kirke- og Undervisningsministeriet* sig meddelt Konsistoriums Ytringer i Anledning af det, paa Grundlag af den Betænkning, der var afgiven af den af Ministeriet nedsatte Kommission til Overvejelse af de kirkelige Forhold i Kjøbenhavn og i Frederiksberg Sogn, men med visse Ændringer i Enkelthederne udarbejdede Forslag til Lov om Ordningen af de kirkelige Forhold i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg.

Konsistorium indsendte under 12te September s. A. nedenanførte Erklæring af 5te s. M. fra *Inspektionen for Frue Kirke*:

I Skrivelse af 1ste Juli 1892 havde Konsistorium som Patronat for Frue Kirke forlangt Kirkeinspektionens Erklæring om det med Skrivelsen følgende foreløbige Forslag til Lov om Ordningen af de kirkelige Forhold i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg, hvilket Forslag igjen var udarbejdet paa Grundlag af den ligeledes Skrivelsen vedlagte Betænkning, afgivet den 23de Marts 1892 af den af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet den 18de November 1890 nedsatte Kommission til Overvejelse af de kirkelige Forhold i Kjøbenhavns og Frederiksbergs Sogne. Forslaget fjernede sig dog fra Betænkningen, navnlig i Henseende til Ordningen af Kirkernes Styrelse. Medens Betænkningen kun vilde have dem underlagte en Inspektion for hver enkelt Kirke og et fælles Patronat for alle Kirker i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg, bestaaende af 7 Medlemmer, havde Lovforslaget bevaret de nuværende Patronater og ligeledes paabudt Udnævnelse af Patroner for de nye Kirker ved Overpræsidenten og Biskoppen i Forening, hvorefter disse Patronater eller deres Befuldmægtigede tilligemed Kjøbenhavns Provster og den paatænkte Provst for Frederiksberg samt 2 af Kjøbenhavns og 1 af Frederiksbergs Kommunalbestyrelse valgt Repræsentant, i Forbindelse med en af Ministeriet valgt administrerende Direktør skulde

udgjøre et fælles Patronat for samtlige Kirker i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg.

Det kunde nu ikke nægtes, at den af Kommissionen foreslaaede Styrelsesmaade var simplere og bekvemmere, medens de flere Instanser og den talrigere Overbestyrelse, bestaaende af over 30 Medlemmer, som Ministeriet havde bragt i Forslag, maatte forventes at ville arbejde en hel Del besværligere. Derfor havde der ogsaa været rejst Opposition indenfor Inspektionen mod denne Ordning væsentlig støttet paa følgende Betragtninger.

Det var vel nærmest tilsigtet ved denne talrige Overbestyrelse, at hver enkelt Kirke ved at have en Repræsentant indenfor den skulde være istand til at varetage sine Særinteresser; men der var indenfor Inspektionen rejst Tvivl om den Indflydelse, som en enkelt Repræsentant kunde udøve i den talrige Forsamling, vilde blive af væsentlig Betydning, tilmed naar der i Spidsen for samme sættes en af Kirkeministeriet udnævnt administrerende Direktør, der vilde faa Ledelsen i sin Haand efter en Vedtægt, der var approberet af Kirkeministeriet, og hvorefter han kunde bestemme, hvad han kunde udføre paa egen Haand og hvad han skulde forelægge for Repræsentanterne. Forsaavidt det derhos var bestemt, at den enkelte Kirkes Repræsentant kunde indanke en af Overbestyrelsen tagen Beslutning for Kirkeministeriet, naar han forment sin Kirke brøstholden ved en saadan Beslutning, formentes det samme at kunne opnaaes ved, at i et saadant Tilfælde Indstillingen gjordes af vedkommende Kirkes Inspektion. Det vilde være besværligt for Forretningsgangen, at Overbestyrelsen var saa talrig, som Repræsentanter for hver enkelt Kirke vilde gjøre den, ifald Sagerne i Regelen skulde drøftes i den; men blev dette ikke Tilfældet, saaledes at de hyppigt afgjordes af den administrerende Direktør »paa egen Haand«, saa svækkedes derved de Medlemmers berettigede Indflydelse, der vare indsatte i Overbestyrelsen af mere almindelige Hensyn. Det kunde vel ikke nægtes, at enkelte Kirkers ulige Forhold kunde gjøre deres Repræsentation i Overbestyrelsen ønskelig, men denne kunde formentlig finde Sted for disses Vedkommende, uden at man behøvede at udstrække en saadan Forholdsregel til alle de andre Kirker, hvor saadanne særlige Forhold ikke fandt Sted. Navnlig formentes det, at der vilde være megen Anledning til en saadan særlig Repræsentation i Overbestyrelsen af Vor Frue Kirke, der jo hidtil havde sørget for sig selv og fremtidig kunde forudsættes at vilde blive ydende istedetfor nydende ved den nye Ordning, ligesom Frue Menigheds Medlemmer alt vare blevne det ved Lov af 1ste April 1888 om Ligning til Kirkerne, en Lov, som kun havde paalagt den Offre til Bedste for andre Kirker, da deres egen Kirke ejede tilstrækkeligt til sin egen Vedligeholdelse. For en saadan Kirke, hvis Midler maatte forudsættes at ville blive trukket paa til Bedste for de andre, var det, særlig ogsaa i Betragtning af dens Egenskab som Landets Hoved- og Normalkirke, af Vigtighed, at den havde en Repræsentant i den Forsamling, i hvilken de afgjørende Beslutninger bleve fattede, altsaa i selve Overbestyrelsen. Derfor var Frue Kirkes Inspektion aldeles enig i, at dens Kirke under alle Omstændigheder burde have en Repræsentant i Overbestyrelsen, og da den overvejende Mening i Inspektionen var, at der næppe var Udsigt for den til at opnaa dette,

medmindre ogsaa samtlige andre Kirker bleve repræsenterede sammesteds, saa havde der tillige været overvejende Stemning i Inspektionen for paa dette Punkt at fastholde Ministeriets Forslag ligesom ogsaa i Henseende til Oprettelsen af særegne Patronater for hver enkelt Kirke. Ogsaa paa dette Punkt havde der været rejst en vis Opposition indenfor Inspektionen, idet man havde gjort gjældende, at Patronaterne kunde bevares ved de Kirker, hvor de fandtes; men de nye Kirker behøvede dem ikke, idet de kunde styres af en Inspektion under Tilsyn af en Overbestyrelse, sammensat som af Kommissionen foreslaaet med Tilføjelse af en Befuldmægtiget for Konsistorium, for Marineministeriet og maaske af den kommanderende General for 1ste Generalkommando. Ministeriet kunde da vælge en Formand, der stillede i et særligt Forhold til Kirkekontoret, og som kunde være lønnet.

Af disse Ændringer vilde følge, at i § 35 3die Linie forandredes Ordet »Kirkeværgen« til »et Medlem«, og at Ordene »Kirkens Patron« forandredes til »Overbestyrelsen«. § 36 faldt bort. § 37 affattedes saaledes:

»For samtlige Kirker dannes en Overbestyrelse saaledes sammensat:

2 Medlemmer, valgte af Ministeriet,

2 Provster,

Borgmesteren for 1ste Afdeling,

1 Medlem, valgt af Kjøbenhavns Borgerrepræsentation,

1 Medlem, valgt af Frederiksberg Kommunalbestyrelse,

1 Befuldmægtiget for Konsistorium,

1 Befuldmægtiget for Marineministeriet,

den kommanderende General for 1ste Generalkommando.

Forretningsgangen i Overbestyrelsen fastsættes ved en af Kirkeministeriet approberet Vedtægt. Finder Kirkeinspektionen for en enkelt Kirke denne brøsthouden ved en af Overbestyrelsen tagen Beslutning, kan den indanke denne for Kirkeministeriet.

Den overvejende Anskuelse indenfor Inspektionen havde imidlertid været den, at det turde blive en ulige vanskeligere Opgave at bevare de bestaaende Patronater, naar der ikke ogsaa oprettedes saadanne ved de nye Kirker, og skulde dette kunne lade sig gjøre saaledes, at Patronatet fik en passende Stilling og Virksomhed, kunde det kun ske paa den af Ministeriet foreslaaede Maade, idet Patronen tog Sæde i Overbestyrelsen. Men, som det vilde ses, var det dog kun Maaden, hvorpaa Maalet skulde naaes, hvormom forskellige Anskuelser vare gjorde gjældende. Hele Inspektionen havde været enig om Formaålet, de bestaaende Patronaters Bevarelse, og det anerkjendtes som et Fortrin ved Ministeriets Ændring, at den viste Tendens til med nænsom Hensyntagen at værne om overleverede Tilstande og velerhvervede Rettigheder, som der særligt fra et kirkeligt Synspunkt var Grund til at respektere, fremfor at lade dem blive et Offer for en vis nivellerende Doktrinarisme, som Betænkningen næppe helt kunde siges fri for. Man brød ikke et Forhold som det, der f. Ex. i Aarhundreder havde bestaaet imellem Universitetet og Frue Kirke, uden at baade Universitetet følte Savnet og Kirken led under Forandringen; thi den pietetsfulde Følelse, hvormed Inspektionen var forvissat om, at Universitetets Myndigheder omfattede den Kirke, som paa saa mange Maader havde

staaet i Forbindelse med Universitetet, saa længe det havde bestaaet, hvor det havde fejret sine smukkeste og største Højtider, sidst endnu Firehundredaars-Festen i 1879, den Følelse skabte en levende historisk Interesse for Kirken, en Omsorg for dens Vel og Bevidsthed om Ansvar for dens gode Bevarelse, som ingen ny indrettet Myndighed, der styrede denne blandt en hel Del andre Kirker, i samme Grad kunde føle sig gjenstrængt af.

Hvad dernæst det foreliggende Forslag i dets Helhed angik, var det unægtelig vidt gaaende ved at indføre en Række store og indgribende Reforme. Det forenede Styrelsen af de kirkelige Anliggender i Kjøbenhavn og Frederiksberg, foreslog deres Territorium inddelt i 23 Sogne istedetfor det ringe Antal, der nu fandtes, med tilhørende Kirker, Gejstlighed og Kirkebetjening. Midlerne til Dækning af dertil medgaaende Udgifter søgtes tilvejebragte ved et aarligt Tilskud fra Stat og Kommune samt Ligning af en Kirkeskat paa de samlede Menigheder og det Beløb, der indkom ved de Taxter, der fremtidig skulde svares for Udførelsen af visse kirkelige Handlinger. Samtlige disse Indtægter vilde indflyde i en fælles Kirkekasse, hvoraf Gejstligheden og Kirkebetjeningen bleve at lønne med en fast aarlig Lønning, medens deres hidtilværende Lønningsmaade med Præstepenge o. s. v. samt Offer af Menigheden bortfaldt.

Hvad nu dette Forslag i sin Almindelighed angik, bifaldt hele Inspektionen Tanken om Fællesskab i kirkelig Henseende mellem Kjøbenhavn og Frederiksberg, hvilket i og for sig var en Gjennemførelse i en enkelt Retning af, hvad der vistnok i det Hele var ønskeligt og naturligt. I Henseende til den kirkelige Omordning, der tænktes iværksat indenfor dette Omraade, var det en Selvfølge, at, naar Indbyggerantallet var voxet saa stærkt, som Tilfældet var i Kjøbenhavn og paa Frederiksberg, saa maatte ogsaa Trangen til en Flerhed af Kirker og Præster gjøre sig gjældende. Det kunde vel være, at man stundom i Bestræbelserne for at fyldestgjøre denne Trang forvekslede to Ting, nemlig Savnet af flere Kirker med Savnet af en større og mere udbredt Guds frygt i Befolkningen, idet man var gaaet ud fra, at naar der blot voxede flere Kirker frem, vilde ogsaa det religiøse Liv forbedres. Inspektionen saa ikke saa optimistisk paa Sagen. For at faa Vantroens store Bølge, der skyllede hen over Landene, til at lægge sig, vilde der kræves et langt videre gaaende Arbejde end en Forøgelse af Antallet paa Kirker og Præster. Men paa den anden Side burde det dog ikke glemmes, at hvad der kunde gjøres, burde gjøres, og derfor maatte Enhver, hvem Guds Riges Sag laa paa Hjertet, forsaavidt hilse det foreliggende Forslag med Glæde, som der derved tilsigtedes i mere udstrakt Maal end hidtil muligt at tage Kampen op mod Nutidens religiøse Sløvhed og Fornægtelse. Det var imidlertid tillige klart, at hvis Sagen skulde kunne gjenføres i det Omfang og paa den Maade, som var angivet i det foreliggende Lovforslag, vilde den, som det ogsaa fremgik af selve Lovforslagets Bestemmelser, kræve betydelige Offre fra Stat og Kommune, fra Kirken og Menighedsmedlemmer samt fra ikke faa Gejstlige. Dette gjaldt i hvert Fald om Frue Kirke, dens Gejstlighed og Menighed, som Inspektionen havde særlig Opfordring til at tage Hensyn til. Men ligesom Vor Frue

Menighed, som bemærket, alt var underkastet en Ligning, der alene var til Fordel for de andre Menigheder, saa at det foreliggende Lovforslag forsaavidt ikke lagde nogen principiel ny Byrde paa den, og det i Henseende til Kirken ogsaa kunde forsvares at anvende dens Overskud til andre nærliggende kirkelige FormaaIs Fremme, hvilket jo var en i mange Retninger anerkjendt og gennemført Anvendelsesmaade af kirkelige Midler, saaledes maatte det ogsaa haabes, at der hos Præstestanden vilde findes den fornødne Beredvillighed til at bringe de Offre, som Reformens Gjennemførelse paalagde dens Medlemmer, forsaavidt de ikke oversteg rimelige Grænser, hvilket sidste Forbehold Inspektionen særlig fandt sig foranlediget til at fastholde med Hensyn til Frue Kirkes Gejstlighed. Forsaavidt som nemlig det almindelige Nivellement af Gejstlighedens Lønninger, som Lovforslaget tilsigtede, maatte blive gennemført, vilde der derved kunne afstedkommes en saadan Mindskelse af forskellige ved Kirken ansatte Gejstliges Lønninger, for hvilken de med Føje maatte kunne kræve en rimelig Erstatning af den kirkelige Fælleskasse. Ved denne Omtale af Frue Kirkes Forhold førtes Inspektionen imidlertid naturlig ind paa den almindelige Betragtning af en af de Hovedændringer, som Lovforslaget søgte gennemført, og hvorimod der under Forhandlingerne var rejst stærke Indvendinger, nemlig Ændringen i Præsternes Lønningsmaade. Nu lønnedes de af Menigheden med Præstepenge og Offer, istedetfor satte Lovforslaget en fast Lønning af den kirkelige Fælleskasse, til hvilken der derhos skulde erlægges bestemte Gebyrer for Udførelse af kirkelige Handlinger, medens Offeret bortfaldt. Mod Lønningernes Ansættelse maatte Inspektionen indvende, at de vare ansatte i Penge istedetfor i Korn efter Kapitelstaxt, hvilket var en for Embederne mere betryggende Beregning, som derfor formentlig burde foretrækkes. Med denne Ændring var der iøvrigt, forsaavidt man overhovedet vilde ind paa denne Lønningsmaade, Intet at erindre mod de foreslaaede Lønningers Størrelse; men Ændringen selv var fundet lidet ønskelig navnlig i Kraft af følgende Ræsonnement. Den Nivellering i Indtægterne, som Lovforslaget gennemførte, brød i en væsentlig Grad med de historisk udviklede Sondringer mellem Kirker og Menigheder og betog Gejstligheden den Spore til mere energisk Arbejde, som Udsigten til forbedrede økonomiske Kaar aldeles uvilkaarlig afgav. Og hertil kom endnu den væsenlige Betragtning, at de foreslaaede Lønninger kun vare bragte i Forslag af Regjeringen. Hvor meget kunde de ikke forventes at ville blive beskaarne, inden Forslaget var blevet til Lov! Vestigia terrent! Ja, selv om Loven nu maatte blive vedtagen i en tilfredsstillende Skikkelse, var Gejstligheden dog prisgIVEN senere Forringelser af en mindre velvillig Lovgivningsmagt, og Følgen vilde efter kortere eller længere Tids Førløb let blive en i social og økonomisk Henseende fortrykt Præstestand, hvis forandrede Stilling i mange Henseender turde blive til stor Skade for Kirken. Derfor var den nuværende Lønningsmaade fra et kirkeligt Synspunkt formentlig at foretrække, særlig ogsaa med Muligheden af en fremtidig Sondring mellem Stat og Kirke for Øje. Naar Tilstanden var den, at Menigheden selv underholdt sin Gejstlighed, kunde den ogsaa forventes at ville gjøre det efter Sondringen. Men stod man til det paagjældende Tidspunkt overfor Menigheder, der vare afvante

med selv at lønne deres Præster, vilde Overgangen til Frikirken frembyde ulige større Vanskeligheder. Indførelsen af faste Taxter, der foreskrevs af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, for Udførelsen af visse kirkelige Handlinger, var dernæst stridende mod den kirkelige Overlevering, ifølge hvilken Offeret var Udtrykket for den Kristnes egen frivillige Tak og Paaskjønnelse for de ham af Kirken ydede Goder. At stille den præstelige Betjening paa lige Trin med Kirkens Opvarmning og Belysning havde man fundet ligefrem anstødeligt fra et kirkeligt Synspunkt, ligesom derhos Taxternes Fastsættelse ved Vielser efter Brudfølgets Størrelse erfaringsmæssig i givne Tilfælde turde udvise alt andet end rimelige Resultater. Vel havde der ogsaa nu dannet sig en Tradition for Offerets Størrelse ved forskellige kirkelige Handlinger, men Frivillighedens Karakter var jo dog principielt bibeholdt. Gik derimod Forslaget om faste Taxter igjennem, saa — siges der — maa dette nødvendigvis opfattes som Skattetvang, og det vilde med Rette kunne bebrejdes Kirken, at den nu gjorde sig skyldig i Simoni ved at sælge sine Goder til bestemte Priser. Dertil kom endnu den mere humane Betænkelse, at Reformen særlig vilde komme til at gaa ud over den fattigere Del af Menigheden. Dels maatte nemlig Taxterne ansættes ikke saa lidt højere end det nuværende sædvanlige Offer, dels bemyndigedes Præsten kun til i ganske særlige Tilfælde at eftergive Kjendelsen, som Følge af, at denne udgjorde en integrerende Bestanddel af den fælles Kirkekasses Indtægter, hvoraf baade Kirke og Gejstlighed skulde leve. Hidtil havde det været saaledes, at Betalingen af de københavnske Præster meget hyppigt eftergaves de Fattige, og herpaa bødedes da ved de mere Velhavendes større Offer. Men denne rationelle Beskatningsmaade skulde nu ændres til Fordel for de Velhavende; thi Tilladelsen i § 10 til fremdeles at yde Præsten frivillige Gaver turde snarest vise sig betydningsløs efter den i § 18 paabudte udtrykkelige Tilkjendegivelse i Kvitteringerne for de paabudte Taxters Betaling om, at der Intet herudover var at erlægge. Og medens nu ved de Daabshandlinger, der udførtes om Søndagen efter Gudstjenesten, de forskellige Samfundsklasser vare repræsenterede, saa at de Fattige ikke behøvede at føle sig trykkede ved, at deres Børn døbttes frit, da de stode Side om Side med andre, med hvilke dette ikke var Tilfældet, vilde disse Daabshandlinger i Fremtiden, jfr. Forslagets § 17, faktisk blive stemplede som Fattigdaab, hvorved der pointeredes en Forskjel, der dog saa vidt muligt burde undgaaes ved Døbefonten. Vel havde nu disse Betæneligheder, der, som bemærket, med megen Styrke vare gjorte gjældende under Inspektionens Forhandlinger om denne Erklæring, ikke i lige høj Grad rørt sig hos alle Inspektionens Medlemmer. Men de havde dog bidraget til at styrke deres Følelse af, at det var vigtige og vanskelige for ikke at sige skæbnesvangre Ændringer i den overleverede kirkelige Ordning, som Lovforslaget gik ud paa at indføre, og at man derfor ikke ganske kunde lade dem ude af Betragtning ved udelukkende at fæste Øjet paa de Goder, som Forslaget medførte. Prisen, hvorfor de kjøbtes, maatte der ogsaa tages Hensyn til, og fandtes de at kræve for store Offre, blev ganske naturlig Undersøgelsen rettet paa Muligheden af at erhverve de attraaede Goder paa en billigere Maade.

Herved førtes man da til en nærmere Overvejelse af den Maade, paa hvilken Reformerne søgtes gennemførte, nemlig saa at siges paa staaende Fod, i Løbet af fem Aar. Inspektionen havde nu i og for sig stor Betænkkelighed ved denne bratte Gjennemførelse, thi var man sikker paa, at de dertil fornødne personlige Kræfter vilde have til Raadighed? og hvad kunde det nytte, at Kirkerne stode der, naar de stode tomme, fordi den levende Røst, som skulde drage Menigheden til dem, manglede? Vel maatte det haabes, at de fornødne Kræfter vilde kunne findes, men paa den anden Side maatte det ogsaa forventes, at Tjenesten indrettedes med en fornuftig Økonomi, saa at ikke Arbejdskraften ved en brat Udvidelse efter den naturlige Tingenes Gang maatte forventes at ville blive utilstrækkelig. Og det kunde forventes ved den foreslaaede hurtige Gjennemførelse af Loven. Det vilde derfor være i højeste Grad ønskeligt, om denne Fare kunde undgaaes ved en mere lempelig stykkevis Forøgelse af Kirke- og Sognetallet. Vel anførtes nu i Betænkningen, at en samlet Gjennemførelse var nødvendig for en regelmæssig Fastsættelse af Sognegrænserne. Men, som Erfaringen turde have vist, holdt denne Paastand næppe Stik. I den Tid, der var gaaet, havde man jo bygget en Flerhed af nye Kirker med tilhørende nye Sogne i Hovedstaden. Paa den Vej kunde man vel fortsætte. Mangelen havde været, at man havde savnet en regelmæssig Forsyning med Pengemidler til de nye Kirkers Opførelse samt til Præsters og Kirkebetjentes Lønning i de mindre velhavende Sogne. Den gjaldt det derfor om at afhjælpe ved Reformen. Selv om man saa skulde bruge tyve Aar, førend Alt kom iorden, vilde den Forsinkelse ikke komme i Betragtning, og hele Inspektionen vilde kunne slutte sig til Tanken om en saadan langsommere og besindigere Gjennemførelse af Reformen. Under Forhandlingerne indenfor den var der imidlertid fremkommet endnu videre gaaende Forslag om nye Kirkers Bygning og nye Sognes Oprettelse uden anden væsentlig Ændring i den nu bestaaende kirkelige Ordning. Forslaget var saa lydende:

»Hvis det maatte anses for nødvendigt, sættes Kirkebetjentene paa fast Løn. Derimod vedbliver i det Væsentlige den gamle Lønningsmaade for Præster. Dog maa her to Ting tages i Betragtning: 1) Der maa sørges for, at Præsterne i de mindre velhavende Sogne faa en passende fast Indtægt, som forholdsvis maa blive større for dem end for deres Kolleger i de mere velhavende Sogne; 2) Tegnepengene for Altergang og Betaling for Daab til sædvanlig Tid bør bortfalde, hvorimod der bør udredes Erstatning til Vedkommende af en kirkelig Fond, som bør dannes af et fast aarligt Tilskud af 1) Stat, 2) Kommune samt 3) af hvad der indkommer ved en aarlig Ligning. Indtil videre bør der paalignes $\frac{1}{5}$ pCt. af Skatteindtægten. Det forudsættes, at Præstepenge vedblivende opkræves, dog bør de fordeles noget anderledes end hidtil for at hjælpe paa de fattige Sogne. Skulle Kirkebetjentene sættes paa fast Løn, fradrages af Præstepengene den Del, der hidtil er bleven dem udbetalt, for hermed at bidrage til Bestridelsen af deres faste Lønning. Hvad der her kommer til at mangle, udredes af den ovennævnte Fond, af hvilken ogsaa Udgifterne til de bestaaende og de nye Kirkers Drift samt til de uformuende Sognes Præstekald bestrides. Overskuddet henlægges, indtil der have 200000 Kr. Herfor bygges der en ny

Kirke, men kun 1 ad Gangen. Saa ofte der, efter at alle Udgifter til de bestaaende Kirkers Drift ere bestredne, haves et Overskud paa 200000 Kr., bygges der atter, indtil Kjøbenhavn er forsynet med Kirker. Naar Maalet — mulig først i Løbet af en Aarrække — er naaet, vil rimeligvis Størrelsen af Paaligningen kunne mindskes, i hvert Tilfælde vil den næppe hvert Aar behøve at være lige stor.

Der har været overvejende Stemning i Inspektionen for Gjennemførelsen af dette mindre revolutionære Forslag, men forsaavidt som denne maatte vise sig umulig, havde der været overvejende Stemning for at tiltræde det af Ministeriet udarbejdede Forslag, dog med følgende Ændringer:

Til I. § 1.

Der savnedes i Lovforslaget ganske Bestemmelser angaaende de nuværende Hospitalspræsters fremtidige Stilling og om den gejstlige Betjening paa de forskjellige Stiftelser under den nye Ordning, hvilken formentlig ikke burde lades uomtalt.

Til II. og III.

Inspektionen fandt det mindre heldigt, at Gejstligheden og Kirkebetjentene helt igjennem vare sammenstillede i Lovforslaget, efr. navnlig Ordene: »Den øvrige Kirkebetjening«, idet denne Sammenstilling kun tjente til at udviske Synet for Forskjellen mellem begges kirkelige Betydning. Derhos skjønnede Inspektionen ikke rettere, end at i det Hele Reglerne angaaende Kirkebetjentene vare gjorte mere indgaaende og udførlige end nødvendigt, idet de fleste Forskrifter kunde henvises til Instruxer.

Til § 2.

I andet Stykke Linie 1 burde formentlig efter »den« indskydes »eller de« og »Kapellan« rettes til »Kapellaner«. Naar det dernæst i samme Stykke sagdes, at Embedsforholdet ordnes væsentlig efter de samme Regler som hidtil, paalagdes derved formentlig en unødvendig Indskrænkning i Ordningen, og en større Frihed vilde derfor opnaaes ved at sige: »et af Kirke- og Undervisningsministeriet approberet Regulativ«.

Til § 3.

Da Begravelsesvæsenet nu var underlagt Kommunen, var Udtrykket »Graver« formentlig mindre korrekt og burde derfor efter Inspektionens Skjøn hellere ændres til »Kirkebud«, idet »Kirkebetjent« var for almindeligt, men Kirkebud havde Analogien fra Kirkerne udenfor Kjøbenhavn for sig, og Lovforslaget ogsaa fremhævede som Graverens første Gjerning at besørge Budtjenesten.

I andet Stykke Linie 1 burde formentlig Ordene »det Regulativ« ombyttes med »den Instrux«, og efter »Klokkeren« tilføjes »af Patronatet efter Kirkeinspektionens Indstilling.«

I tredje Stykke burde formentlig Ordene »mellem Præsterne« helst udgaa, idet Graveren ogsaa maatte kunne tilpligtes at udføre anden Budtjeneste, f. Ex. mellem Inspektionens Medlemmer.

Endvidere var det formentlig mindre korrekt at henlægge Tilsynet

med »Kirkebygningen« under Graveren, hvorfor Ordene »Kirkebygningen og« formentlig helst burde udelades.

Til § 5.

Ordene »den øvrige Kirkebetjening« i Linie 2 ændres til »Antallet af Kirkebetjente m. v.«.

Til § 6.

I Linie 2 foreslaaes Ordene »træffes der« ændrede til »meddeles dem en Instrux, der blandt Andet skal indeholde«.

Til § 8.

Det henstilles, om der ikke i næstsidste Linie efter »Sognepræst-embede« burde tilføjes »eller Kapellani«.

Til § 10.

Det skjønnes at være ubilligt baade overfor Præster og Kirkebetjente, naar Sognebaandsløserne regnedes med til dem, for hvem enhver Pligt til at yde Offer for Udførelse af kirkelige Handlinger bortfaldt. I en større By vilde det altid være saaledes, at der fandtes de Præster, til hvilke der sluttede sig et større Antal Sognebaandsløserne, ved hvilke saavel Præsterne som Kirkebetjentenes Arbejde betydelig forøgedes, og de burde da ogsaa yde et passende Vederlag for denne Arbejdsforøgelse. Ordene i Linie 1—3 fra »hvad enten« til »der«, foreslaaes derfor udeladte og istedetfor indsættes »Med Hensyn til Sognebaandsløserne er Vederlagets Fastsættelse forbeholdt Overenskomst med vedkommende Præst«. For den Mulighed, at et Menighedsmedlem ønskede en kirkelig Handling udført af en anden Præst ved Kirken end den, hvem det efter den gjældende Forretningsorden tilkom, burde der formentlig ogsaa ydes den Gejstlige, som udførte Handlingen, et særligt Vederlag. Derfor foreslaaes indføjet følgende Sætning:

»Ligeledes skal det Menighedsmedlem, der ønsker en kirkelig Handling udført af en anden Gejstlig ved Kirken end den, hvem Udførelsen efter den gjældende Forretningsorden tilkommer, være pligtig at yde vedkommende Gejstlige Vederlag derfor«.

Sidste Punktum i første Stykke foreslaaes saa tilknyttet saaledes:

»Det skal endelig ikke være et Menighedsmedlem forment i Anledning af en udført kirkelig Handling eller i Betragtning af Præstens almindelige Virksomhed frivillig at yde ham en Gave«.

Til § 13.

Ordene »Den øvrige Kirkebetjening« foreslaaes her og andetsteds i Lovforslaget ændrede til »Kirkebetjente«.

Til § 14.

Skulde denne Paragrafs første Stykke have nogen virkelig Betydning, burde Ordet »kræve« i Linie 2 ændres til »modtage«, og Ordet »aldeles« i

4de Linie ændres til »ligeledes«. I Betragtning af de for Kirkebetjentene foreslaaede Lønninger anbefales denne Ændring.

Til § 19.

Der burde formentlig for en Ordens Skyld tilføjes »dog kun dersom den begjæres udstedt senest Ugedagen efter vedkommende Handlings Foretagelse«.

Til § 23.

Det turde formentlig for Fuldstændigheds Skyld være rigtigere at ændre Ordene i Linie 2 fra »der« til Punktummet ud til »hvortil Forslag for hver Kirke affattes af Kirkeinspektionen og indsendes til Fællespatronatet, som fatter Beslutning derom«.

Ligeledes burde Ordene i Linie 3 »Forholdet ordnes ved Hjælp af« hensigtsmæssigt ændres til »der til det anførte Ojemed optages«.

Til § 34.

For Tydeligheds Skyld formenes i Linie 2 efter Ordene »tilstede det« at burde indskydes »efter Foranstaltning af Kirke- og Undervisningsministeriet«.

Til § 39.

Ordene »og Forhold til Kirkens Patronat« skjønnes som overflødige at kunne udgaa.

Konsistorium udtalte ved Indsendelsen af Inspektionens Betænkning, at det ganske og i Et og Alt kunde slutte sig til de fremsatte Udtalelser angaaende Bevarelsen af Konsistoriums Patronatsforhold til Frue Kirke, hvorfor Konsistorium ogsaa maatte være Ministeriet taknemmelig for den paa dette Punkt iværksatte Ændring af Kommissionens Forslag; men iøvrigt ansaa Konsistorium det som liggende udenfor sin Opgave at udtale sig om den foreslaaede Reform af Kjøbenhavns og Frederiksbergs kirkelige Forhold.

2. Foranstaltninger til Krigsmagtens hurtige Mobilisering.

Ved Skrivelse af 7de Juni 1893 tilstillede Konsistorium Inspektionen for Frue Kirke Kirke- og Undervisningsministeriets nedenstaaende Cirkulære af 27de Juni s. A. til Patronaterne for Sognekirkerne i Kjøbenhavn, tilligemed Exemplarer af kgl. Anordning af 26de Maj s. A. om Foranstaltninger til Krigsmagtens hurtige Mobilisering.

»Ved kgl. Anordning af 26de f. M. om Foranstaltninger til Krigsmagtens hurtige Mobilisering er det fastsat, at under Forhold, hvor Hæren og Søværnet hurtigst muligt skulle gjøres krigsberedte, udsteder Krigsministeren paa Regjeringens Vegne en »Mobiliseringsordre«, som er Befaling til, at Værnepligtige skulle møde ved, og Hærens hos Foderværter udstationerede Heste afleveres til, Krigsmagten, samt til, at Udskrivning af Heste og Vogne til Hærens Forsyning skal finde Sted.

I samme Anordning er det befalet, at naar Mobiliseringsordren er udstedt, skal der, for at henlede den almindelige Opmærksomhed herpaa, ringes uafbrudt i 3 Timer med samtlige Landets Kirkeklokker. Tilsigelse til Klokkeringningen foranstaltes af Lægdsforstanderne.

I Anledning heraf skulde Ministeriet tjenstligst anmode Patronatet om for den under det sorterende Kirkes Vedkommende behagelig at lade meddele Kirkeværgen Paalæg om, at han uopholdelig drager Omsorg for Iværksættelsen af den ovennævnte Ringning, saasnt han ved Udskrivningschefens Foranstaltning tilsiges derom.

Af nærværende Cirkulære, hvis Kommunikation af Hensyn til Beskaffenheden af dets Indhold bedes fremskyndet, vil der blive tilstillet Patronatet nogle Exemplarer i Forbindelse med Exemplarer af den ovennævnte Anordning.

Konsistorium meddelte i Henhold til den i Cirkulæret indeholdte Bestemmelse Inspektionen Paalæg om at drage Omsorg for den i Cirkulæret nævnte Ringning, saasnt Inspektionen ved Udskrivningschefens Foranstaltning blev tilsagt derom.

3. Besættelse af Organist-, Kantor-, Klokker- og Graver-Bestillingerne ved Vakance.

I Anledning af et Andragende, hvori forskellige Organister i Kjøbenhavn have anholdt om, at for Fremtiden intet Organistembede maatte besættes uden iforvejen at have været opslaaet vakant, udtalte Kirke- og Undervisningsministeriet i Skrivelse af 15de Juni 1893 til Konsistorium, at Ministeriet —, da en saadan eventuel Foranstaltning ikke fandtes at burde gennemføres, uden at den kom til at omfatte de øvrige Bestillinger ved Kirkerne, nemlig Kantor, Klokker og Graver, og da det ogsaa udtrykkelig fremgik af de modtagne Betænkninger fra nogle Patronater, at disse Poster ved visse af Kirkerne havde været behandlede aldeles ens med Organist-tjenesten i den omhandlede Henseende, — havde ansét det for rettest i Fortsættelse af den af Patronatet tidligere afgivne Betænkning at udbede sig Patronatets af Erklæring fra vedkommende Kirkeinspektion ledsagede Betænkning angaaende Spørgsmaalet om for Fremtiden at besætte alle de ovennævnte Bestillinger — Organist, Kantor, Klokker og Graver (eller Gravere) — efter foregaaende Opslag.

Under 30te Juni s. A. indsendte Konsistorium en Erklæring fra Kirkeinspektionen, hvori denne bemærkede, at den Intet havde at erindre mod fornævnte Besættelsesmaade, der stemmede med den Praxis, der hidtil var fulgt, idet Inspektionen imidlertid — som udtalt i Skrivelse af 6te Februar 1891, jfr. Univ. Aarb. f. 1890—91 S. 832 — vedblivende gik ud fra, at der ikke tilsigtedes nogen Forandring enten med Hensyn til Indstillingsretten for Inspektionen eller Udnævnelsesretten for Konsistorium. Konsistorium sluttede sig til Inspektionens Udtalelser.

4. Forskjellige Sager.

Ved Skrivelse af 14de Januar 1893 bifaldt Konsistorium, at den Legatkapital, stor 150 Kr., der af Boet efter afdøde Etatsraad, Kommitteret V. B. Hjort var bleven indbetalt i Universitetets Legatkasse, imod at Frue Kirke overtog Vedligeholdelsen af den Afdødes Gravsted, beliggende paa Frue Sogns Kirkegaard under Litra L Nr. 11, indtil den 1ste December 1892, fra den 11te December 1892 at regne maatte overføres til Kontoen for Frue Kirkes almindelige Kapitalformue og sammensmeltet med denne.

— Konsistorium har ved Skrivelse af 3die Juli 1893 tilladt, at Kirken mod en Indbetaling af en Kapital paa 200 Kr. overtog Vedligeholdelsen af Frøken Lovise Frederikke Adamine Vilhelmine Brygmans Gravsted paa Frue Sogns Assistents Kirkegaard Afdeling A. Nr. 571, med ældre Betegnelse Frue Sogn Litra N. Nr. 95, stort 2 Alen bredt og 4 Alen langt, — paa Gravstedet en Marmortavle med 122 indhuggede Bogstaser og en Jernstol — indtil den Tid, for hvilken Gravstedet er erhvervet, udløber, nemlig den 31te December 1923. Den Forpligtelse, Kirken paatager sig med Hensyn til dette som alle Legatgravsteders Vedligeholdelse, gaaer efter de af Konsistorium fastsatte Regler, jfr. Univ. Aarb. f. 1876—77 S. 276, ud paa at holde det i ordentlig og anstændig Stand, med fornøden Maling og Reparation (ikke Opforgyldning af Bogstaver), men uden nogen Fornyelse af Ligsten, Monument eller Rækværk, samt ved Pasning af Træplantning og Buske, heri dog undtaget Fornyelse af Blomster- og andre Zirplanter.

Rettelser og Tilføjelser.

- Side 92 Linie 6 f. n. (80) læs (63).
— 92 — 5 f. n. 14 læs 14 (18).
— 312 — 9 f. n. 1893 læs 1892.
-